

Emnenr. 43

Fylke: Troms

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Aulafjord

Emne: Ting til legedom og vern
mot sykdom.

Bygdelag: Løvgårdene

Oppskr. av: M. Omstvedt

Gard: Renså

(adresse): Renså pr. Torvik

G.nr. 80 Br.nr. 8

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

A. Ringer.

1. Fra gammel tid har det vart bruket ringer som legedom, men det er ikke kjent her at ringene har vart bruket som vern mot sykdom. Det var helst som legedom for gikt og brukte ringene. En kunne også bruke ringene som legedom for smerter (nervesmerter).
2. Ringene var vanlig av messing og så ut som en kjerjering. Endene var smullet sammen. Støst annet metall i disse ringene har jeg ikke hørt om. De ringene jeg har sett, var helt glatte uden noen slags innskrift. Det er ikke noen her i bygda som kjemmer til at en brukte å risse inn tegn eller bokstaver på ringene.
3. Som kjent seier mange folkene fra alle bygder i Nord-Norge hvert år på fiske i Lofoten og Finnmark. De kom på den måten ofte i lag med folk fra bygder. På den

måken kom nok kjennskapen om bruken av ringe som vern mot sykdommer.

4. Elektriske ringe er det ingen som vet har vært brukt her i bygda.
5. De ringene som jeg har nevnt i lag 2, var ringe på fingrene. Jeg har også hørt at det skulle være noen som hadde ringe så tykke som giftringer, men jeg har ikke sett noen slike. a) Jeg har sett at folk hadde giftringer om den ene armen nedenfor albuen. De var av messing og tykke som string. Ringene var åpne, og endene bøyes tilside, så de på den måte kunne få den på armen. Jeg har ikke hørt at noen hadde ringe om hinda, men det er nok vanlig. Ringe brannet av flere tykke metallrader har jeg ikke hørt om. Heller ikke har jeg hørt om noen som hadde ringe rundt livet. b) Ukjent.

B. Strømhånd.

6. Ukjent.

7. - " -

8. - " -

C. Hengesmykker:

9. a) Ukjent.

b) - " -

D. Beller.

10. For en 30-40 år siden var de flere som kjøpte slike beller som de mente skulle helbrede for gikt

og andre bemerkelige syke dommer.

De ble helst brukt om liv og bryst, den elektriske strømstyrke kunne reguleres ved å bruke ledninger i flere eller færre plater.

11. De kalles her for elektriske belter.

12. Jeg har bare sett ett slikt bulte, men det er så lenge siden at jeg husker ikke så nøye hvordan det så ut.

Jeg husker at de bestod av små plater med filt mellom. De ble fuktet med eddik. Mellom plattene var det ledninger, og i endene av beltet var det metaltråker som ble bundet fast i så mange plater som ønsket for å øke eller minste strømstyrken. Jeg har snakket med gamle folk, men de husker ikke så nøye hvordan disse beltene så ut.

13. Ukjent.

E. Øreringer.

14. Jeg har ikke sett menn har gått med øreringer, men jeg hører at flere eldre sier at de har sett det. Hva tid den skikken sluttet har jeg ikke fått noen opplysning om.

15. Øreringen skulle være sluttet gjennom øreflippene ofte med en liten knapp i enden. Ringen skulle være av messing. Hvem som fuset ringen har jeg ikke fått kjennskap til.

16. Det var vanlig ringe i begge ører.

17. Ringene skulle vare bruket mot smurker i hodet og for å få bedre syn.

19. Det var ofte av samme grunn kvinnene brukte åreringer, men også bare som smykke.

F. Forskjellige ting.

20. Bruk av slike ting som er nevnt i a-b-c og d har jeg ikke hørt en har bruket som vern mot sykdommer.

21. I gamle dager var det ofte slikke at en hadde en liten pose på brystet bundet med en brød om halsen. I posen var det divelstrøk eller kamfer fordi de lukket så. Ofte brukte de slikt når de var ute på reis (f. eks. når mannsfolk var på jakt). En kunne også bruke slikt på barn. Et stykke divelstrøk eller kamfer kunne en også ha sluttet i en liten lomme f. eks. veskelomme.

22. Jeg har ikke hørt noe felles navn på slike ting.